

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har den 14 mars 1996 beslutat bereda samtliga övriga utskott tillfälle att yttra sig angående EU-frågornas behandling i riksdagen.

EU-frågor inom finansutskottets beredningsområde

Det finns inom utskottets beredningsområde ett antal frågor inom skilda områden som kan sägas vara EU-frågor i den bemärkelsen att de är föremål för diskussioner och överenskommelser inom EU. Vissa av dessa frågor aktualiserades redan genom EES-avtalet och har i samband därmed anpassats till EU:s regelverk och krav på samordning. Till de senare hör *den offentliga upphandlingen* och *den statliga statistikproduktionen*.

Av EU-frågorna är det främst *det ekonomiska och monetära samarbetet* inom unionen och förutsättningar för Sveriges deltagande i detta som utskottet följt det senaste året. Förberedelser för genomförande av den monetära unionens (EMU) tredje steg med införandet av den gemensamma valutan och den gemensamma centralbanken har varit föremål för diskussion och behandling i utskottet. Dels har frågor med anknytning här till tagits upp i propositioner och i motioner för ställningstagande i utskottet, dels har utskottet haft anledning att följa Sveriges förberedelser och anpassning till de s.k. konvergenskriterierna. Länder som inte uppfyller dessa kriterier skall enligt Maastrichtfördraget redovisa s.k. konvergensprogram om på vilket sätt och i vilken takt landet tänker sig att uppfylla konvergenskriterierna.

I och med medlemskapet i EU betalar Sverige en avgift till *gemenskapsbudgeten*. Utskottet beredde frågorna angående budgeteffekterna av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen (prop. 1994/95:40, FiU5, rskr. 67). EG-budgetens omfattning styrs av fleråriga beslut. Budgeten finansieras av tullar, jordbruksavgifter, en mervärdesskattebaserad avgift och en s.k. BNI-avgift (avgift baserad på bruttonationalinkomsten). EU-rådet och EU-parlamentet har bestämt att avgiftsuttaget skall öka från 1,20 % av BNI år 1993 till 1,27 % år 1999. Under 1997 skall frågan om avgiftens och EG-budgetens storlek för åren efter 1999 tas upp till diskussion. Det är angeläget att inför dessa beslut ta ställning till utformningen av olika program inom EU:s budget och hur de påverkas av en eventuell utvidgning av unionens medlemsländer. Jordbruksprogrammet svarar för 50 % av utgifterna och strukturpro-

grammen för 30 %. Utskottet ser det som en angelägen uppgift att noggrant följa EG-budgetens utformning, tillkomst och genomförande.

En viktig uppgift i sammanhanget är att granska hur gemenskapens resurser utnyttjas. Uppföljning, utvärdering och *revision av gemenskapens medel* är därför av stort intresse för utskottet.

Information och påverkan

Information från kommissionen

Flödet av information från kommissionen är omfattande, utan urskiljning och avisering av särskilt viktiga frågor. Rapporterna kommer till riksdagen oftast först i en engelsk version, därefter med en sammanfattning på svenska och så småningom kommer hela rapporten på svenska. Eftersom flödet inte är förutsebart eller kan överblickas försvåras distributionen till utskottets ledamöter. Redogörelser från kommissionen och faktrapromemorior från departementen som inkommit till utskottet via kammarkansliet anmäls löpande vid utskottets sammanträden. S.k. grön- och vitböcker är viktiga informationskällor för riksdagen. Hittills har information motsvarande ca sex pärmar inkommit. Det kan konstateras att en stor del av det material som hittills vidarebefordrats till finansutskottet via kammarkansliet är av ringa intresse för utskottet.

Några kontakter direkt med företrädare för kommissionen har inte förekommit.

Information från regeringen

Det är regeringen som representerar Sverige och deltar som part i det direkta beslutsfattandet i EU-samarbetet. Företrädare för regeringskansliet och olika myndigheter förbereder ärenden och deltar i olika arbetsgrupper under kommissionen. Regeringen har inte skyldighet att i detta förberedande skede av beredningen av olika frågor efterhöra riksdagens uppfattning. Men de viktiga frågorna kommer så småningom upp för ställningstagande i Rådet och inför dessa möten redovisas regeringens uppfattning av det ansvariga statsrådet i EU-nämnden. Ställningstagandet i EU-nämnden underlättas om frågorna dessförinnan har behandlats i respektive fackutskott.

Finansutskottet har vid ett flertal tillfällen kallat till sig företrädare för Finansdepartementet för att informera sig om vad som pågår i de frågor som är aktuella inom olika ansvarsområden. Under det första medlemsåret har det inte inträffat att regeringen tagit initiativ till att informera utskottet om någon aktuell EU-fråga. Närmast följer en redovisning område för område av vad utskottet gjort för att sätta sig in i olika EU-frågor.

Det ekonomiska och monetära samarbetet

Statssekreteraren i Finansdepartementet har vid ett par tillfällen rapporterat för utskottet inför viktigare möten i den monetära kommittén eller Ecofin-möten om olika frågor med anknytning till EMU. Inför överlämnandet av

Sveriges konvergensplan hölls den 13 juni 1995 en utfrågning i utskottet med planeringschefen och andra tjänstemän i Finansdepartementet.

Inom Riksbanken pågår ett omfattande förberedelsearbete för att Sverige, om riksdagen så beslutar, skall kunna delta i tredje etappen av EMU. Företrädare för Riksbanken, vice riksbankscheferna Lars Heikensten och Stefan Ingves, har redogjort för detta arbete inför utskottet. I samband härmed har Kommissionens grönbok On the practical arrangements for the introduction of the single currency och EMI-rapporten Utvecklingen mot konvergens distribuerats till utskottet.

En delegation från utskottet planerar att göra ett studiebesök på Bundesbank och EMI (Europeiska monetära institutet) i Frankfurt senare i år.

Gemenskapsbudgeten samt kontroll och revision av gemenskapens medel

Företrädare för Finansdepartementet har för utskottet redogjort för olika frågor kring EG:s budget. I samband härmed har PM om EG:s budget som utarbetats inom Finansdepartementet och en sammanfattning av EG-budgeten redovisats för utskottet.

Avsikten är att även revisionsfrågor skall belysas.

Offentlig upphandling

Sverige har sedan EES-avtalet slöts deltagit i det europeiska samarbetet på upphandlingsområdet. En lag om offentlig upphandling som överensstämmer med EU:s direktiv på området har antagits av riksdagen. Därmed har även den kommunala upphandlingen blivit generellt reglerad. Lagen har därefter modifierats ett antal gånger och anpassats till de förändringar som skett inom EU. Även våren 1996 har en proposition lagts fram för riksdagen med förslag till ändringar bl.a. med hänsyn till vad som överenskommit inom WTO (World Trade Organisation). Företrädare för Finansdepartementet har informerat utskottet om aktuella frågor inom EU kring den offentliga upphandlingen.

Statistik

Företrädare för Finansdepartementet och SCB har inför utskottet redogjort för vilka frågor som är föremål för samordning inom det europeiska samarbetsorganet Eurostat (EU:s organ för statistikfrågor) och hur denna samordning påverkar SCB:s arbete och den information som SCB ansvarar för. Det är omfattande krav som ställs på SCB från EU:s sida både vad gäller statistikens innehåll och rapporteringsformerna. Det innebär att statistik som är av nationellt intresse kommer att prioriteras ned.

Finansutskottets syn på regeringens information till utskottet

Riksdagen har vid flera tillfällen strukit under vikten av att det parlamentariska inflytandet kommer till uttryck på ett tidigt stadium i beslutsprocessen

inom EU. Ett nära samspel mellan riksdagen, dess utskott och regeringen är nödvändigt om Sverige skall kunna agera på ett effektivt och trovärdigt sätt i EU-sammanhang. Utskottet anser att den information som lämnats har varit av god kvalitet och av betydande omfattning. Det har varit värdefullt för utskottets arbete. En bättre framförhållning är dock önskvärd. Det åligger såväl utskottet som regeringen att se till att riksdagen får relevant information vid lämpliga tillfällen under beredningen. Det är angeläget att regeringen bevakar vad som kan vara av intresse och tar initiativ till att informera utskotten om ärenden redan när dessa är under beredning i olika arbetsgrupper. Utskottet har förståelse för att det kan vara svårt för regeringen att avgöra vid vilken tidpunkt som det är lämpligt att informera utskotten. En praktisk ordning för finansutskottets del skulle kunna vara att Finansdepartementet minst en gång per år eller en gång per vår och höst kallas till utskottet för att redovisa läget för olika aktuella frågor samt svara på frågor. Frågor inom utskottets beredningsområde som redovisas i s.k. grön- och vitböcker bör uppmärksammas särskilt.

EG:s budget tar rådet och parlamentet upp under sommaren och hösten. Det förefaller därför lämpligt att finansutskottet informeras om det pågående budgetarbetet någon gång sent på våren.

För EMU-frågorna kan inte någon fast tidsplan läggas fast. Det är angeläget att utskottet successivt informeras om när och hur dessa frågor tas upp i den monetära kommittén och vid Ecofin-mötena. Med tanke på frågornas stora politiska betydelse förutsätter utskottet att regeringen kontinuerligt redovisar för finansutskottet hur frågorna utvecklas. Utskottet är medvetet om att detta kan innebära att Finansdepartementets företrädare tvingas lämna redogörelser både till finansutskottet och till EU-nämnden.

Information från annat håll

Som ett led i förberedelserna för ett ställningstagande från riksdagens sida till tredje steget i EMU har utskottet kallat till sig ekonomer, experter på monetära frågor som redovisat sin syn på dessa frågor. Så t.ex. har medlemmar av SNS konjunkturråd 1996, Nils Lundgren och Carl B Hamilton, med anledning av SNS-rapporten om EMU Vad vill Sverige med EMU? inför utskottet redovisat sin syn på EMU-frågorna.

Utskottets relationer till EU-nämnden

För att regeringen skall ha möjlighet att på ett konstruktivt sätt kunna delta i förhandlingar inom EU bör inte riksdagen genom formella beslut eller ställningstaganden låsa fast regeringens förhandlingsmandat. Utskottet ser inte något behov att formalisera samarbetet med EU-nämnden genom skrivelser eller yttranden. Samarbetet mellan EU-nämnden och finansutskottet bör i huvudsak ske via partigrupperna och kanslierna. Samarbetet har hittills fungerat väl och underlättas av att finansutskottet är väl representerat i EU-nämnden. Sören Lekberg (s) och Lars Tobisson (m) är ordinarie ledamöter i både finansutskottet och EU-nämnden. De ordinarie ledamöterna i finansut-

skottet Per-Ola Eriksson (c) och Anne Wibble (fp) är suppleanter i EU-nämnden. Ytterligare ett antal ledamöter är suppleanter i både finansutskottet och i EU-nämnden.

1995/96:FiU4y

Samarbetet med Europaparlamentet

Ordföranden i Europaparlamentets utskott för ekonomi, valutafrågor och industripolitik har vid några tillfällen inbjudit ordförandena i de nationella parlamentens utskott för ekonomi och valutafrågor till gemensamma möten om olika aktuella frågor. Bl.a. har den ekonomiska tillväxten och den gemensamma valutan diskuterats vid dessa möten. Utskottets ordförande Jan Bergqvist har vid flera tillfällen och Lars Tobisson vid ett tillfälle för utskottets räkning deltagit i dessa möten.

Sammanfattande slutsats

Det finns ännu ingen fråga inom finansutskottets område som utskottet kunnat följa hela vägen från ett förberedande stadium till ett slutligt beslut i EU. Eftersom erfarenheterna av Sveriges medlemskap hittills bara omfattar 16 månader anser utskottet det vara för tidigt att redan nu dra några definitiva slutsatser om riksdagens organisation för EU-arbetet.

Stockholm den 18 april 1996

På finansutskottets vägnar

Jan Bergqvist

I beslutet har deltagit: Jan Bergqvist (s), Per-Ola Eriksson (c), Sören Lekberg (s), Lars Tobisson (m), Lisbet Calner (s), Bo Nilsson (s), Sonja Rembo (m), Arne Kjörnsberg (s), Sonia Karlsson (s), Lennart Hedquist (m), Anne Wibble (fp), Susanne Eberstein (s), Johan Lönnroth (v), Fredrik Reinfeldt (m), Roy Ottosson (mp), Mats Odell (kds) och Kjell Nordström (s).

Utskottets relationer till EU-nämnden

Anne Wibble (fp), Johan Lönnroth (v) och Roy Ottosson (mp) anför:

Angående utskottets relationer till EU-nämnden delar vi majoritetens uppfattning att det inte är lämpligt att alltför mycket formalisera samarbetet genom regelbundna skrivelser eller yttranden. Samarbetet mellan EU-nämnden och finansutskottet bör i huvudsak ske via partigrupperna och kanslierna. I speciella fall och för att öka öppenheten anser vi dock att skriftliga synpunkter från finansutskottet bör kunna delges EU-nämnden som ett underlag för dess diskussion.